

Dėl Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto

VšĮ „Žiedinė ekonomika“ išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Seimo Alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 1 straipsnio pakeitimo projektą Nr. XIVP-2939 (toliau – Projektas) ir atsižvelgiant į būtinybę skubiai ir ryžtingai dekarbonizuoti transporto sektorių, siūlo Projektą išdėstyti taip:

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 1 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Šio įstatymo tikslas – mažinti transporto sektoriaus poveikį klimato kaitai ir aplinkos oro taršai, siekiant, kad 2030 metais atsinaujinančių energijos išteklių dalis transporto sektoriuje, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu transporto sektoriuje, sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų, **o taip pat šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir azoto oksidų išmetimų Lietuvos transporto sektoriuje 2030 metais sumažėtų ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su 2021 metais. Sumažėjimą galima apskaityti didesne šiltnamio efekta sukeliančių dujų absorbcija žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje.**“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2025 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. birželio 30 d. parengia ir patvirtina šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir azoto oksidų išmetimų sumažinimo ne mažiau kaip 41 procentu, lyginant su 2021 metais, Lietuvos transporto sektoriuje iki 2030 metų priemonių planą, kaip dalį Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano, ir kitus šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Tokie siūlymai yra paruošti remiantis moksliniais tyrimais bei tvarumo principais, o taip pat atsižvelgiant į tai, kad:

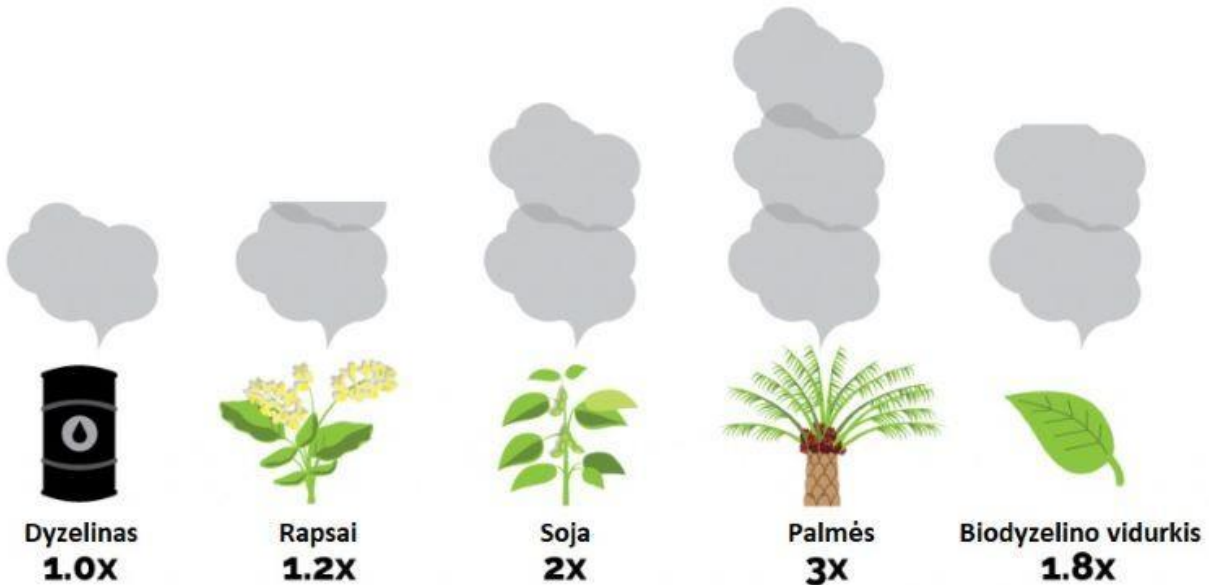
- 1) šiltnamio efektą sukeliančios dujos yra pagrindinis matas naudojamas tiek Lietuvoje, tiek Europos institucijų, tiek visame pasaulyje, nusakantis poveikį klimatui;
- 2) šiuo metu plačiai naudojami pirmos kartos biodegalai (kurie pakeičia naftą ir yra gaminami iš žemės ūkio produkcijos, tinkamos žmonėms ir gyvūnams: sojų, kviečių, kukurūzų, rapsų, palmių ir kitų kultūrų) nesukuria reikalingo šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo. Europos Komisijos užsakyta studija¹ analizavo įvairių biodegalų poveikį klimatui (įskaitant žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės). Prieita prie išvados, kad, pvz., iš rapsų ar palmių aliejaus pagaminti biodegalai sukuria daugiau žalos nei iš naftos pagaminti degalai. Jau dabar rinkoje yra biodegalų, kuriuose nėra iškastinio kuro, bet platus jų naudojimas sukeltų didžiulį neigiamą poveikį aplinkai ir reikšmingai padidintų maisto kainas;

¹ <http://www.circulareconomy.lt/wp-content/uploads/2024/06/GLOBIOM.pdf>

Biodyzelinas: vaistas blogiau nei liga

Dyzelino CO2 išmetimai lyginant su pirmos kartos biodyzelinu

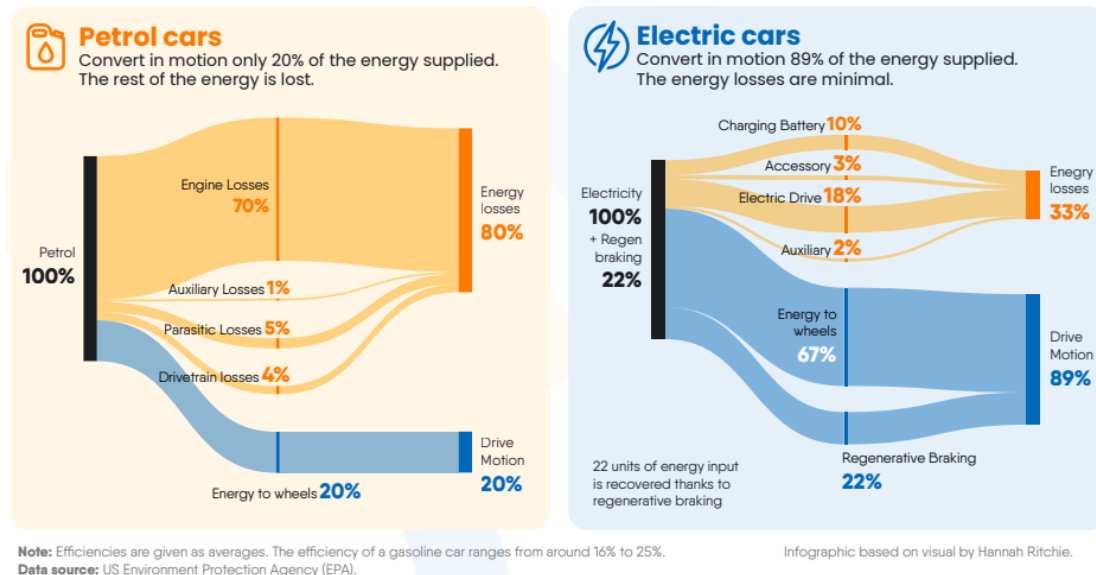
- 3) Latvijos Ekonomikos ministerija paskaičiavo, kad vien dabartinėmis sąlygomis pirmos kartos biodegalų naudojimas papildomai vartotojams kainuoja² apie 10 centų vienam litrui. Labai panaši situacija yra susidariusi ir Lietuvoje. Tai yra dėl to, kad biodegalai kainuoja daugiau nei naftos produktai bei turi mažesnę energetinę vertę (t. y., su tokiu pačiu kiekiu dyzelino ar benzino yra nuvažiuojamas reikšmingai didesnis atstumas nei su biodegalais). Toliau didinant biodegalų vartojimą, nauda klimatui būtų palyginti menka, augtų mokesčiai vartotojams. Tokia klimato krizės iš esmės nesprendžianti situacija yra naudinga tik bioįvairovę naikinančias ir Lietuvos dirvožemį eroduojančias monokultūras auginantiems stambiams ūkininkams bei biodegalų pramonei;
- 4) nereikia, kad turime nieko nedaryti ir likti prie naftos produktų. Remiantis atsinaujinančių išteklių dalies apskaičiavimo metodika³, elektrinėse kelių transporto priemonėse naudojama elektros energija iš atsinaujinančių išteklių apskaitoma su daugikliu 4 (lyginant su biodegalų – 1). Tai yra dėl to, kad

²<https://www.em.gov.lv/lv/jaunums/valdiba-uz-15-gadiem-atcel-biodegvielas-obligato-piejaukumu>

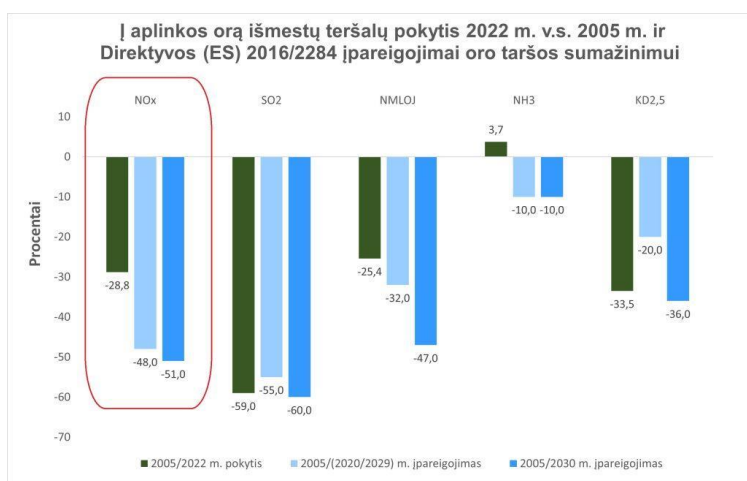
³<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a2d90cd25d0611e7a53b83ca0142260e/asr>

elektrą naudojančios kelių transporto priemonės yra ženkliai efektyvesnės⁴ nei tos, kurios turi vidaus degimo variklį ir naudoja iškastinį kurą ar biodegalus;

Electric cars use energy 4 times more efficiently than petrol cars

- 5) atsisakant transporto priemonių su vidaus degimo varikliais (kurios naudoja iškastinį kurą ar biodegalus) ir keičiant jas į elektrines, mažėja tarša azoto oksidais. Tyrimais įrodyta, kad Lietuvoje dėl azoto oksidų sukeltos taršos, per metus miršta mažiausiai keli šimtai žmonių⁵. Taip pat prieš Lietuvą Europos Komisija yra pradėjusi pažeidimo procedūrą⁶ dėl nesumažintų azoto oksido išmetimų⁷;

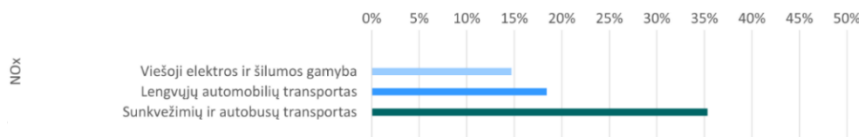
⁴https://static1.squarespace.com/static/656da5075ba6656c52da7021/t/6667fcfd42eabe54eda45397/1718091007894/Implementat+ion+of+RED_LT.pdf

⁵ <https://www.eea.europa.eu/themes/air/country-fact-sheets/2023-country-fact-sheets/lithuania-air-pollution-country>

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/LT/inf_23_5380

⁷ <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/oras/nacionaline-oro-tersalu-apskaita/>

Daugiausiai į aplinkos orą teršalų išmetę ūkio sektoriai 2022 m., %

6) miškų sodinimas ir daugiamečių pievų atkūrimas turi gerokai didesnę naudą klimatui ir biologinei įvairovei nei biodegalai. Remiantis valstybinės miškų tarnybos specialistų duomenimis, vienas hektaras miškų vidutiniškai sekvestruoja daugiau nei 3 tonas CO₂ per metus. Lyginant su dabartiniu nominaliu biodegalų sutaupomu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu, tereikėtų apie 100 000 ha. Nukreipiant lėšas, kurios dabar kasmet sumokamos už biodegalų priedą, būtų galima pasodinti didžiulius plotus naujų miškų. Atsižvelgiant į stiprų visuomenės susirūpinimą dėl miškų, tai būtų itin tvarus sprendimas.

	2017	2018	2019	2020	2021	Vidurkis
Absorbcijos miško žemėje, CRF 2023, kt CO ₂ ekv.	-7 067,39	-6 952,93	-6 659,42	-7 300,18	-6 483,22	-6 892,63
Apaugusios mišku miško žemės plotas, ha	2 124 081	2 124 652	2 127 128	2 134 063	2 137 383	2 129 461
Vidutinės anglies absorbcijos 1 ha	-3,33	-3,27	-3,13	-3,42	-3,03	-3,24

Verta paminėti, kad organizacija „Transport & Environment“, dėl ribotos žaliavų pasiūlos ir sukčiavimo rizikos, rekomenduoja apriboti pažangiųjų biodegalų naudojimą iki 3,5 % (naudojant daugiklį 2)⁸.

Poziciją palaiko:

Aplinkosaugos koalicija
Vartotojų aljansas

⁸ <https://www.transportenvironment.org/articles/how-sustainable-are-advanced-and-waste-biofuels>